

Postadres:
Postbus 2
7740 AA Coevorden
Telefoon 14 0524
Fax 0524-598555
info@coevorden.nl
www.coevorden.nl

Aan de raad van de gemeente Coevorden

Bezoekadres:
Kasteel 1
7741GC Coevorden

Afdeling/Team Vastgoed & Infrastructuur
Behandeld door A.S. Swama-Kuper
Kenmerk
Bijlage(n)
Coevorden
Onderwerp

23 april 2024

Verzenddatum:

25 APR 2024

Mogelijkheden voor strengere controle op en het ontmoedigen van de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme op de milieustraten naar aanleiding van motie 23-32.

Geachte leden van de raad,

12 december jl. heeft u tijdens de raadsvergadering met motie 23-32 ons verzocht om in het eerste kwartaal van 2024 met een voorstel te komen om de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme, waarbij inwoners van buiten de gemeente Coevorden hun afval storten op onze milieustraten, te voorkomen. Allereerst onze excuses dat dit voorstel op zich heeft laten wachten. Het eerste kwartaal van dit jaar hebben wij gebruikt om verschillende mogelijkheden voor strengere controle te inventariseren, te toetsen op haalbaarheid en voor- en nadelen in kaart te brengen.

Wij hebben tijdens onze collegevergadering van 23 april jl. besloten u geen voorstel te doen om maatregelen te treffen voor strengere controle op en het ontmoedigen van de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme op de milieustraten. Uit onze inventarisatie van mogelijkheden voor strengere controle is gebleken dat iedere maatregel ofwel (grote) nadelen kent, ofwel investeringen vergt waarvan wij verwachten dat wij die niet terug zullen verdienen of die overbodig (kunnen) raken. Met het oog op het lopende haalbaarheidsonderzoek naar centralisatie van de milieustraten zijn wij van mening dat de meest verstandige optie is om dit onderzoek af te wachten en eerst besluitvorming te laten plaatsvinden over eventuele centralisatie. Bij de inrichting van een nieuwe milieustraat dan wel de herinrichting van de bestaande milieustraten zullen wij, zoals reeds is gepland, vervolgens keuzes voorleggen die de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme verder aan banden kunnen leggen.

Potentiële maatregelen die wij hebben onderzocht hebben wij, inclusief voor- en nadelen en onze overwegingen daarbij, in deze brief vervat om u hiervan op de hoogte te stellen.

Achtergrond en context van de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme op de milieustraten

Onze milieustraten zijn uitsluitend bedoeld als aanbiedlocatie voor (grof) huishoudelijk afval dat ontstaat bij huishoudens in onze gemeente, maar vanwege onze lage tariefstelling - op basis van een niet-kostendekkende volume-inschatting - loont het voor inwoners van omliggende gemeenten en bedrijven om hun afval naar de milieustraten in Zweeloo en/of Coevorden te brengen. Dit resulteert in hogere verwerkingskosten van het ingezamelde afval, aangezien er sprake is van grotere hoeveelheden afval om te verwerken, en hogere beheerkosten met betrekking tot de milieustraten. Deze kosten worden doorberekend in de afvalstoffenheffing en daarmee zijn onze inwoners de dupe van dit gedrag.

Om misbruik van de milieustraten door illegale gebruikers aan banden te leggen, is in 2019 de milieupas ingevoerd. De milieupas is gebonden aan een woonadres en wordt dan ook alleen verstrekt aan inwoners van de gemeente Coevorden. De milieupas heeft echter niet het beoogde effect gehad; onder andere uit praktische overwegingen en met het oog op de AVG is het moeilijk om te controleren of de gebruiker van de pas op het gekoppelde adres woonachtig is, waardoor milieupassen makkelijk kunnen worden uitgeleend.

De huidige stand van zaken is dat de hoeveelheid ingezameld afval op de milieustraten in Zweeloo en Coevorden samen meer dan het (drie)dubbele van de hoeveelheden van andere Drentse gemeenten is. Gemiddeld wordt in Coevorden 305 kg afval per inwoner per jaar naar de milieustraten gebracht; 128 kg hiervan is grof tuinafval en 23 kg is aan te merken als werkelijk restafval. Vermoedelijk zijn afvaltoerisme en bedrijfsafval belangrijke factoren in de grote hoeveelheden afval die op onze milieustraten worden aangeboden. Hier hebben we helaas geen harde cijfers van. We mogen bovendien niet vergeten dat wij met twee milieustraten en een lage tariefstelling een hoog serviceniveau hebben, wat drempelverlagend werkt. Dit heeft als voordeel dat het afvalscheidingspercentage in onze gemeente hoog is, maar de keerzijde ervan is dat de hoeveelheden afval en daarmee de verwerkingskosten hoger liggen. Ook is de gemeente Coevorden een uitgestrekt gemeente met veel grote, groene percelen. Het is dan ook niet verrassend dat het overgrote deel van het aangeboden afval op de milieustraten uit grof tuinafval bestaat en dit in groten getale hier naartoe wordt gebracht.

Hoewel het aandeel bedrijfsafval en afval van omliggende gemeenten op de milieustraten niet is te kwantificeren, bestaat een sterk vermoeden dat dit aandeel groot is. Daarom willen we met het oog op de doorberekening van de kosten in de afvalstoffenheffing het gebruik van de milieustraten door bedrijven en afvaltoerisme, voor zover dat mogelijk is, voorkomen. Hiervoor kunnen maatregelen worden getroffen ter aanvulling op de milieupas. Deze maatregelen zijn samen met Area Reiniging onderzocht. Zoals wij reeds hebben benoemd, hebben de maatregelen echter ieder zijn voor- en nadelen en aan sommigen zitten investeringen verbonden. De nadelen maken dat wij op dit moment geen geschikte oplossing hebben om de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme verder aan banden te leggen zonder dat dit onze inwoners benadeelt, hen meer geld gaat kosten of investeringen vergt.

Om u mee te nemen in de mogelijkheden, hebben wij de maatregelen met bijbehorende voor- en nadelen puntsgewijs voor u opgesomd:

1. Het hanteren van een maximum aantal bezoeken per jaar. Een groot aantal bezoeken aan de milieustraat kan namelijk duiden op bedrijfsafval en/of afvaltoerisme. Het maximum aantal bezoeken kunnen we naar eigen inzicht bepalen. Landelijk ligt het gemiddeld aantal bezoeken aan de milieustraat per jaar op vier bezoeken. Area zou in dit geval bezoekers die reeds vier bezoeken aan de milieustraat hebben gebracht de toegang kunnen ontfangen. De pas wordt dan voor het onderdeel 'milieustraten' handmatig geblokkeerd voor de rest van het jaar en moet handmatig weer gedeblokkeerd worden. Dit maakt deze maatregel gevoelig voor menselijke fouten. Een ander nadeel is dat goedwillende inwoners die bijvoorbeeld regelmatig klein(er) afval naar de milieustraten brengen, grote tuinen hebben of hun woning verbouwen met deze maatregel worden benadeeld. Dit komt ten nadele van ons scheidingspercentage en is niet dienstverlenend. Het hanteren van een maximum aantal bezoeken is daarom niet wenselijk.
2. Het tarief op basis van volume-inschatting verhogen. Ons huidige tarief is verre van kostendekkend en in vergelijking tot de tarieven die andere gemeentes en particuliere afvalinzamelaars hanteren laag. Dit maakt dat het voor inwoners van buiten onze gemeente en bedrijven loont om hun afval naar onze milieustraten te brengen. De beste optie is daarom een tariefverhoging. Het tarief blijft echter gebaseerd op een subjectieve volume-inschatting. Het grootste nadeel van een tariefverhoging is dat ook inwoners dit hogere tarief zullen moeten gaan betalen. In deze dure tijden vinden wij dit geen geschikte oplossing. Daar tegenover staat wel dat de kosten voor het beheer van de milieustraten naar verwachting zullen verminderen, aangezien we verwachten dat de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme bij een tariefverhoging zullen afnemen. Deze kosten berekenen we door in de afvalstoffenheffing en kan dan ook resulteren in een lagere afvalstoffenheffing. Dit zijn echter louter prognoses.
3. De betaling van het tarief anders inregelen, namelijk achteraf per factuur. In de huidige situatie betalen bezoekers van de milieustraten het tarief per pin aan de poort. We kunnen de afrekening echter ook achteraf laten plaatsvinden, waarbij Area de kosten van het aangeboden afval achteraf per factuur in rekening brengt. De facturen stuurt Area per post naar het woonadres waaraan de pas is gekoppeld. Deze wijze van betaling werpt een - weliswaar kleine - drempel op om de milieupas uit te lenen, aangezien de kosten rechtstreeks in rekening worden gebracht bij het ingeschreven huishouden op het gekoppelde woonadres. Er blijft een risico bestaan, aangezien de betaling alsnog tussen de paiseigenaar en -lener kan worden geregeld. Een nadeel van de inrichting van de betaling op deze manier is dat een nieuw systeem moet worden aangeschaft, zodat de milieustraatmedewerker de hoeveelheid aangeboden afval aan de poort kan registreren en dit administratief kan worden afgehandeld. Ook komen hier structurele facturatie- en administratiekosten achter weg. Wij verwachten niet dat de besparing die we realiseren door deze maatregel in te voeren, opweegt tegen de kosten.

4. Het registreren van kenteken en/of BSN door aanschaf van een app. Bij registratie op kenteken kan het kenteken nagetrokken worden op woonadres. Hiermee worden bedrijfsmatige bezoekers, waar het kenteken op een vestigingsadres staat, en bewoners van andere gemeenten eruit gefilterd. Keerzijde hiervan is dat het gebruik van een leaseauto en het lenen of huren van een auto met trekhaak van familie, vrienden of een bedrijf buiten de gemeente hierdoor niet mogelijk is. Met registratie op BSN hebben we dit probleem niet. In dit geval kan inzage worden verkregen in de BRP. Met een speciale app is het met het oog op privacy alleen mogelijk om de postcode en woonplaats in te zien. Deze informatie is voldoende om vast te stellen of de bezoeker in de gemeente Coevorden woont. Wel zal in een AVG verwerkingsregister door Area moeten worden vastgelegd voor welke doeleinden de gegevens worden gebruikt. Dit geldt zowel bij kentekenregistratie als registratie op BSN. Registratie op BSN kan tevens een aanvulling zijn op registratie op kenteken bij gebruik van een leaseauto of gehuurde/geleende auto. Een praktisch nadeel van deze werkwijze is dat inwoners een identiteitsbewijs mee moeten nemen naar de milieustraat om het BSN-nummer te kunnen registreren. In ons huidige Uitvoeringsbesluit krachtens de Afvalstoffenverordening is echter al vastgelegd dat een geldig legitimatiebewijs moet kunnen worden getoond bij de ingang van de milieustraten om toegang te verkrijgen. Hier wordt nu niet op gehandhaafd, aangezien we zonder app geen postcode of woonplaats kunnen aflezen van een legitimatiebewijs. Een groter nadeel is dat woningeigenaren die op een adres buiten onze gemeente staan ingeschreven, zoals eigenaren van recreatiewoningen waar wél huishoudelijk afval ontstaat, met registratie op kenteken of BSN geen toegang kunnen verkrijgen tot de milieustraten en hier wel recht op hebben. Ook kunnen we met registratie op BSN geen onderscheid maken in inwoners en bedrijven, aangezien BSN en de BRP persoonsgebonden zijn. In dat geval is registratie op kenteken noodzakelijk. Dat zou betekenen dat aan de poort met twee verschillende apps moet worden gewerkt. Daarbij bestaat het risico dat de registratie op kenteken en/of BSN bij bijvoorbeeld lange wachtrijen wordt overgeslagen. Aangezien de toegangscontrole alleen met een combinatie van twee registratiesystemen goed functioneert, deze controle tijdsintensief is én investeringen vergt, is het niet raadzaam om een dergelijke maatregel in te voeren.
5. Het aanschaffen van toegangszuilen. Toegang tot de milieustraten wordt met zulke zuilen alleen verkregen door de milieupas te scannen, waarna de slagboom opent. In de huidige situatie wordt de milieupas gescand en de slagboom handmatig geopend door een milieustraatmedewerker. Area heeft ons toegezegd dat de milieustraatmedewerkers geen bezoekers doorlaten die geen milieupas bij zich hebben. De toegangszuilen zouden daarom nagenoeg geen effect hebben als controlemiddel. Voor strengere controle is een combinatie met kentekenregistratie een mogelijkheid. In de toegangszuil/slagboom kan een laserscanner worden geïnstalleerd die de slagboom automatisch opent wanneer een kenteken wordt gelezen dat is geregistreerd op een woonadres in de gemeente Coevorden. De milieupas wordt hiermee overbodig. Nadelen van deze kentekenregistratie hebben wij reeds genoemd en een dergelijk systeem met laserscanner is prijzig.
6. Het aanschaffen van mobiele of vaste weegbruggen. Met een weegbrug is het mogelijk om de hoeveelheid afval preciezer te registreren en hiervoor een meer kostendekkend tarief op basis van kilo's in rekening te brengen. Net zoals bij een tariefverhoging loont het in dit geval niet langer voor bedrijven en bewoners van buiten de gemeente Coevorden om het afval naar onze milieustraten te brengen. Deze maatregel vraagt om forse investeringen in geld en tijd en een nieuwe tariefstelling op basis van kilo's in plaats van kuub. Bovendien is op Fort Verlaat in zijn huidige staat geen ruimte om een weegbrug te plaatsen. De aanschaf van weegbruggen in dit stadium raden wij daarom af.

Rol van het haalbaarheidsonderzoek naar een centrale milieustraat in onze afwegingen

Wij onderschrijven het sterke vermoeden dat bedrijfsafval en afvaltoerisme belangrijke factoren zijn in de grote hoeveelheden afval die wij inzamelen op de milieustraten en dat deze gang van zaken leidt tot hogere kosten voor onze inwoners. De huidige inrichting van de milieustraten laat strengere controle of een aangescherpt ontmoedigingsbeleid met betrekking tot bedrijfsafval en afvaltoerisme echter niet toe zonder dat dit onze inwoners benadeelt, hen meer geld gaat kosten of (grote) investeringen met zich meebrengt. Rekening houdend met het lopende haalbaarheidsonderzoek naar centralisatie van de gemeentewerf in combinatie met een milieustraat is het op dit moment niet raadzaam om één of meerdere maatregelen in te voeren. Dat zou bijvoorbeeld betekenen dat investeringen die wij nu doen verloren kunnen gaan of overbodig worden als besloten wordt tot centralisatie van de milieustraten. Bij inrichting van een nieuwe milieustraat of herinrichting van de bestaande milieustraten zullen wij keuzes aan u voorleggen die de stort van bedrijfsafval en afvaltoerisme verder aan banden kunnen leggen. Daarvoor zal eerst het haalbaarheidsonderzoek moeten worden afgerond en zal uw raad moeten besluiten over eventuele centralisatie van de milieustraten.

In dit stadium van het haalbaarheidsonderzoek naar een centrale gemeentewerf en milieustraat is het wél mogelijk om steviger in te zetten op communicatie omtrent het gebruik van de milieustraten en de gevolgen van het uitlenen van milieupassen voor de beheer- en verwerkingskosten. Zo kunnen we

bewustwording stimuleren en leggen we de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de milieustraten bij onze inwoners. Uiteindelijk zijn het de keuzes van onze inwoners die leiden tot bedrijfsmatig gebruik van de milieustraten en afvaltoerisme, waar wij gezamenlijk de kosten voor dragen. Wij nemen dit onderwerp daarom op in onze communicatieplanning.

Met deze raadsbrief beschouwen wij motie 23-32 als afgedaan.

Tarief op restafval en flankerend beleid op de milieustraten

Per 1 januari 2025 voeren we een tarief op restafval in. Inwoners zullen vanaf dat moment gaan betalen per lediging van hun restafvalcontainer of per inworp in de ondergrondse restafvalcontainer. Deze tarieven zullen in verhouding hoger liggen dan het tarief op basis van volume-inschatting wat wij nu nog aan de poorten van onze milieustraten hanteren. Om te voorkomen dat inwoners hun fijn huishoudelijk restafval tegen een lager tarief naar de milieustraten gaan brengen en zij daarmee de financiële prikkel van een tarief op restafval (gedeeltelijk) omzeilen, is het inrichten van flankerend beleid wenselijk. Wij zijn daarom voornemens om een verbod op het storten van fijn huishoudelijk restafval op te leggen. De milieustraten zijn immers ook bedoeld voor grof huishoudelijk afval. Aanvullend plaatsen we, uit oogpunt van dienstverlening, bij de ingang van beide milieustraten een bovengrondse restafvalcontainer. Deze wordt voorzien van een paslezer, waarbij het tarief voor een inworp in de ondergrondse restafvalcontainer geldt. Zo kunnen inwoners hun fijn restafval dat zij ondanks het verbod toch naar de milieustraat brengen, wel kwijt. Het verbod op het brengen van fijn huishoudelijk restafval regelen we in het Uitvoeringsbesluit krachtens de Afvalstoffenverordening gemeente Coevorden 2025, dat per 1 januari in werking zal treden. U zult hier te zijner tijd over worden geïnformeerd en we gaan dit verbod actief communiceren via de gemeentelijke kanalen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Coevorden

de secretaris

K.M. Cornelissen

de burgemeester

R. Bergsma